

UTKAST

Modell for vurdering av økonomisk bærekraft i studieporteføljen

Innhold

Innledning.....	1
Begreper i modellen.....	1
Økonomiske resultater.....	2
Budsjettutvikling.....	2
Innmeldt studieportefølje	2
Krav til antall kandidater	5
Faglig bærekraft.....	5
Vurdering styringsparametere	5
Prøveperiode	6
Oppsummering.....	6

Innledning

Antall studenter som tas opp til studieprogrammene og gjennomstrømming av studenter, har stor betydning for universitetets økonomi. Det er avgjørende å ta opp tilstrekkelig antall studenter, at de følges opp med tilstrekkelig antall ressurser for å unngå frafall og at programmet holder en slik kvalitet at målsettinger om antall uteksaminerte kandidater kan nås. Styret ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN), som har ansvar for å vedta studieporteføljen, har vedtatt prinsipper for studieporteføljeutviklingen (sak 33/17, 17/04344-1) hvor det fremgår blant annet: «*Den samlede studieporteføljen ved USN skal bygge opp under universitetets hovedprofil: Universitetet skal tilby profesjonsrettede, arbeidslivsorienterte og arbeidslivsrelevante utdanninger*».

Videre har styret vedtatt at SEFØ modellen skal legges til grunn for vurdering av studieporteføljen i forhold til Strategisk betydning, Etterspørsel, Faglig og Økonomisk bærekraft.

Nedenfor følger en kortfattet beskrivelse av modell for vurdering av Økonomisk bærekraft i studieporteføljen.

Formål

Det vi beslutter å gjøre, skal tilføres tilstrekkelige ressurser, for å leveres med god kvalitet.

Modellen har som formål å beregne og utgjøre et vurderingsgrunnlag for økonomisk bærekraft i studieportefølje og studieprogram. Videre at modellen skal kunne fungere som et verktøy til støtte for fakultetenes videre utvikling av studieporteføljen.

Begreper i modellen

Modellen er en forenkling av virkeligheten. Dette for at fakulteter og institusjonen skal ha mulighet til å følge opp økonomisk bærekraft i en kompleks studieportefølje og følge opp utvikling over tid

innenfor definerte rammer og parametere. Det må derfor tas tilstrekkelig hensyn til forenklingene som er gjort, ved analyser og forklaringer.

Økonomisk bærekraft oppnås når alle aktiviteter med tilstrekkelig kvalitet, dekkes innenfor tildelte og opptjente midler for den perioden som er angitt.

Modellen er kun basert på heltidsberegninger. Dette er en forenkling som sikrer et mer nøyaktig beregningsgrunnlag. Begrepet «studenter» betyr derfor alltid egenfinansierte heltidsekvivalenter i modellen. Begrepet «antall» innebærer alltid heltid/helårseffekt innenfor studieåret eller kalenderåret i modellen.

Begrepet «kandidater» er uteksaminerte kandidater som definert i Database for høyere utdanning (DBH). Alle studieadministrative begreper som benyttes i modellen er som definert i DBH.

«Finansierte studieplasser» er tildelte studieplasser fra Kunnskapsdepartementet (KD).

«Studenttallet» er antall heltidsekvivalenter som ønskes opptatt på studieprogrammet (eller antall uteksaminerte kandidater) multiplisert med studiets varighet i år. Studenttallet er spesielt viktig i forhold til vurdering av nye studier, endringer og fremtidig utvikling i studieporteføljen.

«Kostnader» i modellen fremkommer ved å multiplisere antall med en sats for ressursinnsats. Satsen uttrykker ressursinnsatsen som skal til for å oppnå ønsket kvalitet.

Bruk av heltidsekvivalenter og gjennomsnittssatser for ressursinnsats/ kostnader innebærer en forenkling som består i at hver heltidsstudent er «like mye verdt» og krever lik ressursinnsats, differensiert innenfor finansieringskategoriene til KD. På porteføljenivå vil det gi god sikkerhet med henhold til finansiering og ressursinnsats, men på mindre programmer bør det utvises noe varsomhet mht konklusjoner. Samkjøring av emner på tvers av flere programmer vil i liten grad skape beregningsutfordringer ved denne forenklingen, da hver enkelt student er «kostnadsbærer».

«Vurderingspunkt» til slutt i hvert avsnitt skal kort oppsummere hva vurderingen omfatter.

Økonomiske resultater

Fakultetets økonomiske resultat ved siste tertialrapportering og siste årsoppgjør, inngår i den samlede vurderingen av økonomisk bærekraft for kommende studieportefølje.

Vurderingspunkt: Er fakultetet i økonomisk balanse ved siste regnskapsrapporteringer til styret?

Budsjettutvikling

Budsjettutviklingen fra inneværende til kommende budsjettår (beregnet prognose), er vesentlig å se i forhold til utviklingen i studieporteføljen. Samsvar mellom budsjett- og studieporteføljeutviklingen inngår i den samlede vurderingen av økonomisk bærekraft i studieporteføljen. Forsinkelse i resultatuttellingen innenfor bevilgningen, tas hensyn til i vurderingen.

Vurderingspunkt: Er det samsvar mellom budsjettutvikling og utviklingen i studieporteføljen?

Innmeldt studieportefølje

For å kunne gjøre en vurdering av den økonomiske bærekraften i studieporteføljen må et *fullstendighetsprinsipp* legges til grunn. Det innebærer at innmeldt studieportefølje skal inneholde alle studieprogrammer med registrerte studenter på, herunder programmer det ikke skal tas opp nye

studenter på. Registrerte studenter på programmer som ferdigstilles våren før nytt opptak, nulles ut ved innmeldingen av porteføljen (tilsvarende dersom undervisning er avsluttet og kun eksamen/vurdering gjenstår). Beregningen omfatter sum ressursinnsats fordelt på studieprogrammer og andre aktiviteter, sett i forhold til finansieringsgrunnlaget og tildelt budsjetttramme (basis + resultat).

Ved siden av fullstendighet er det avgjørende å *fastsette en ensartet måte å beskrive studieporteføljen* på. Dette for å avdekke og følge endringene i studieporteføljen fra år til år. Endringene gir informasjon om utviklingen og for videre prioritering og planlegging innenfor SEFØ prinsippene. I vurderingen av økonomisk bærekraft gir endringene viktig informasjon om endringer i finansieringsbehovet.

Nedenfor følger føringer og krav for innmelding og beskrivelse av fakultetets studieportefølje. Beskrivelsen støtter oppunder styrets premisser om at studieporteføljen skal bygge oppunder USNs hovedprofil, samt gi oversikt over endringer på utdanningsnivåer.

Fakultetets studieprogrammer skal inndeles i to kategorier

Inndelingen nedenfor skal bidra til tilstrekkelig ressursinnsats til fakultetets *kjerneprogrammer*. Med kjerneprogrammer menes bærende studieprogrammer, som inngår i faglig profil og strategi, hvor det er fastsatt kandidatmåltall eller hvor USN har inntatt et nasjonalt eller regionalt ansvar. Videre gir inndelingen muligheter for *øvrige programmer* som ikke direkte inngår i den faglige hovedprofilen og strategien. Fakultetet skal etter fagstrategiske prioriteringer angi om et studieprogram tilhører kjerneprogrammer eller øvrige programmer.

Kjerneprogrammer

Studieprogrammene i denne kategorien inngår i fakultetets hovedprofil og skal dekke sine egne kostnader. Fakultetene skal prioritere tilstrekkelig antall finansierte studieplasser til kjerneprogrammene for å sikre en god grunnfinansiering (*antall finansierte studieplasser skal være lik studenttallet +/- 5 %*). Studieprogrammene i denne kategorien kan karakteriseres som bærende, er underlagt kandidatmåltallskrav (KD eller USNs egne), støtter oppunder USNs strategi og hovedprofil, eller hvor USN har inntatt en nasjonal rolle innenfor utdanningsområdet. Fakultetene skal foreslå hvilke programmer som er fakultetets kjerneprogrammer og sette egne kandidatmåltallskrav for disse dersom det ikke er fastsatt av styret eller KD. Viserektor og direktør for utdanning koordinerer dette på tvers av fakultetene. Antall studieprogram innenfor denne kategorien utgjør et mindretall av totalt antall studieprogram i studieporteføljen.

Styret skal godkjenne fakultetenes kategorisering av kjerneprogrammer med forslag til kandidatmåltallskrav, i forbindelse med godkjenning av studieporteføljen.

Dersom det i perioder oppstår manglende økonomisk bærekraft i kjerneprogrammene, grunnet redusert resultatuttelling eller enkelthendelser, skal fakultetene prioritere inndekning av kostnadene innenfor tildelte og opptjente midler, herunder overskudd fra øvrige programmer innenfor en 2 års periode. Ved vedvarende manglende økonomisk bærekraft må kjerneprogrammet vurderes på nytt mot fakultetets og USNs strategi, eventuelt vurdere å redusere aktivitetsnivået/ studietilbudet på øvrige programmer for å sikre langsiktig finansiering. Øvrige programmer kan ikke subsidieres på tilsvarende måte.

Øvrige programmer

Studiene i denne kategorien skal minimum dekke sine egne kostnader. Programmene i denne kategorien inngår ikke direkte i fakultetets hovedprofil, men har stor betydning for omgivelsene og behovene i arbeids- og samfunnslivet og dermed USNs renommé og rolle som kunnskapsaktør. Øvrige programmer kan likevel ikke trekke ressurser fra kjerneprogrammene.

Det er ikke tillatt å delfinansiere/ subsidiere øvrige programmer ved å overføre midler fra kjerneprogrammene.

Dersom det oppstår manglende økonomisk bærekraft i et program innenfor kategorien øvrige programmer følges det opp innenfor rutinene i Kvalitetssystemet for nedlegging og medvirkning i studieporteføljearbeidet. Alternativt kan det settes opp en tiltaksplan for å sikre økonomisk bærekraft innenfor en 2 årsperiode. Planen skal vurderes og eventuelt godkjennes av viserektor for utdanning. Dersom tiltaksplanen ikke godkjennes, eller programmet ikke er økonomisk bærekraftig etter 2 årsperioden, skal programmet legges ned i tråd med rutinene i kvalitetssystemet.

Studieprogrammene skal fordeles på utdanningsnivå innenfor kategoriene kjerneprogrammer og øvrige programmer. Dette gjøres ved en forenklet inndeling i:

- I. Bachelor studieprogram
- II. Master studieprogram (inkl femårige lærerutdanninger)
- III. Andre studieprogram: alle utdanninger som ikke er benevnt som enten bachelor- eller masterprogram

Det er viktig for fakultetene å ha en overordnet oversikt andelen høyere og lavere gradsstudier innenfor den samlede studieporteføljen for å følge opp utvikling over tid. Ved innmelding summeres inndelingen i I - III hver for seg.

Kolonner som må fylles ut pr studieprogram for å beregne økonomisk bærekraft, ved innmelding av studieportefølje:

- G. Antall registrerte studenter høst inneværende studieår (*forhåndsutfyllt av AUS*)
- H. Antall registrerte kandidater vår inneværende studieår (*forhåndsutfyllt av AUS*)
- I. Antall opptak (heltidsekvalenter) kommende studieår (*forslag meldes inn av fakultetet. Falls vurderinger inngår i fastsettelsen av opptak. Fastsettes i dialog med AUS frem mot styrebehandling*)
- J. Fordeling finansierte studieplasser
- K. Beregnet antall studenter kommende studieportefølje (*summeres G-H+I*)
- L. Beregnet kostnad ($K \cdot \text{sats}$, *fullfinansiert studentkategori*). Sum kostnad sammenholdes med tildelt budsjetttramme fra styret.
- M. Studiets varighet i antall år i heltid (*f eks bachelor = 3, master = 2 eller evnt 1,5*)
- N. Studenttall ($D \cdot M$, eller $I \cdot M$ for øvrige program). Sum studenttall sammenholdes med tildelt antall finansierte studieplasser

Skjematisk oversikt over innmeldt studieportefølje fra fakultetene:

Figuren nedenfor illustrerer overordnet oversikt over studieporteføljen på bakgrunn av innmelding pr kolonne som angitt over (A-G).

Kjerneprogrammer Master studieprogram Bachelor studieprogram Andre studieprogram SUM	Antall program	<u>Antall studenter (heltid)</u> +registrerte studenter -kandidater +opptak	Ressursinnsats/ kostnad vs budsjettildeling	Studenttall vs finansierte studieplasser
Øvrige program Master studieprogram Bachelor studieprogram Andre studieprogram SUM	Antall program	<u>Antall studenter (heltid)</u> +registrerte studenter -kandidater +opptak	Ressursinnsats/ kostnad vs budsjettildeling	Studenttall vs finansierte studieplasser

Vurderingspunkt: Er studieprogram og –portefølje i økonomisk balanse når man sammenholder sum kostnad med budsjett, og studenttall med finansierte studieplasser? Vurderingen gjøres samlet for porteføljen og innenfor prioriterte og øvrige programmer. Endringer i dimensjoneringen på utdanningsnivå inngår i vurderingen.

Krav til antall kandidater

Kunnskapsdepartementet har satt minstekrav til tallet på uteksaminerte kandidater for helse- og lærerutdanningene. Fakultetene må sikre tilstrekkelig finansiering for et studenttall som produserer tilstrekkelig antall kandidater etter at man har tatt hensyn til gjennomføringsgrad.

USN har vedtatt som premiss at det skal legges til grunn minst 20 kandidater på et studieprogram for at det skal være faglig og økonomisk bærekraftig, med visse unntak (ref styresak). USN legger til grunn at kravet til antall kandidater må være minst 20 i snitt over en treårsperiode. Hvis antall kandidater er lavere følges studieprogrammet opp iht fastsatte rutiner for utvikling av studieporteføljen.

Vurderingspunkt: Er det studieprogram innenfor porteføljen som ikke synes å tilfredsstille krav til antall kandidater?

Faglig bærekraft

Sammensetning og størrelse på fagmiljøet utgjør en vesentlig del av ressursinnsatsen og kostnaden for et studieprogram og den samlede studieporteføljen. Endringer i studieporteføljen må derfor vurderes opp mot antall faglige og vitenskapelig årsverk, samt andel førstekompetanse. Endringer i studieporteføljen innen høyere grad må vurderes opp mot fakultetets andel førstekompetanse. Vurderingen gjøres i hovedsak på portefølje- og fakultetsnivå. Unntaksvis kan vurderingen også gjøres på programnivå, for eksempel ved endringer, ved utredning eller akkreditering av nye studier.

Vurderingspunkt: Sammenfaller fakultetets sammensetning og størrelse på fagmiljøet med den samlede studieporteføljen?

Vurdering styringsparametere

Som et supplement til vurderingspunktene over vedrørende økonomi, størrelse på studieportefølje og fagmiljø, følges også den økonomiske bærekraften i studieporteføljeutviklingen over tid ved følgende styringsparametere:

- Antall professorer og antall dosenter pr master studieprogram

- Antall masterstudenter pr professor og dosent
- NFR og EU omsetning pr professor

Styringsparameterne er peilepinner på om fagmiljøet har tilstrekkelig kapasitet til å tilby forskningsbasert utdanning. Utvikling over tid vil være interessant i vurdering, samt sammenligning med andre institusjoner.

- Antall studenter pr kvm, husleiekostnader og fellestjenester

Styringsparameteret benyttes for å følge opp endringer i studieporteføljen over tid, sett i forhold til indirekte (faste) kostnader. Herunder eventuelle endringer i faste kostnader over tid.

Vurderingspunkt: Resultater og endringer over tid på styringsparameterne benyttes som tilleggsinformasjon til øvrige vurderingspunkter for økonomisk bærekraft i studieporteføljen.

Prøveperiode

Modellen prøves ut ved innmeldt studieportefølje for studieåret 2021/22. Erfaringer fra prøveperioden følges opp med eventuelle korrigeringer og endringer til neste innmelding.

Oppsummering

På grunnlag av utfallet av vurderingspunktene over, gjøres det en helhetlig vurdering av den økonomiske bærekraften på program-, fakultets- og institusjonsnivå. Vurderingen inngår som en del av en samlet SEFØ vurdering i forbindelse med årlig styrebehandling av studieporteføljen.